

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Institutionen för Socialt arbete
Familjeterapeuterna Korsvägen AB
”Fortbildning för familjehemssekreterare
Med fokus på handledning av familjehem”
HT 2006

BARNET I FOKUS

när de familjehemsplacerade barnen skall
träffa sina biologiska föräldrar

B-uppsats av:
Irène Axelsson-Runå
Yvonne Maanum

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	2
1.1 Syfte.....	3
1.2 Frågeställningar.....	3
2.METOD	3
2.2 Urval.....	3
3. LAGSTIFTNING KRING UMGÄNGE	4
3.1 Barnkonventionen.....	4
3.2 Socialtjänstlagen och Lagen om vård av unga.....	5
3.3 Föräldrabalken.....	6
4. ANKNYTNINGSTEORI	7
5. BARNETS RÄTT TILL UMGÄNGE	8
6. FAMILJEHEMMET	9
6.1 Familjehemmets uppdrag.....	9
6.2 Familjehemmets handledning.....	9
7. REDOVISNING OCH SAMMANFATTNING AV INTERVJUERNA	11
8. ANALYS OCH SLUTDISKUSSION	18
8.1 Analys.....	18
8.2 Slutdiskussion.....	19

REFERENSER

BILAGA 1

Barnkonventionen

1. INLEDNING

Umgänget mellan familjehemsplacerade barn och deras biologiska föräldrar är en fråga som ständigt diskuteras mellan familjehemssekreterare, ansvarig socialsekreterare, familjehemmen, de placerade barnen och med föräldrarna. Hur ofta skall ett barn träffa sina föräldrar? Hur skall umgänget se ut? Var skall de träffas? Vems önskemål gäller? Vi har alla barns bästa och barns behov i centrum. Trots att alla är överens om det, så kan frågorna kring umgänget vara många och laddade, både mellan tjänstemän och familjehem, mellan tjänstemän och biologiska föräldrar samt inte minst mellan familjehem och biologiska föräldrar.

Hur kan vi ägna så mycket tid åt att diskutera vad som är ett ”lagom” umgänge? För att försöka få ett svar på detta har vi intervjuat socialsekreterare som vi samarbetar med.

Vi arbetar på Familjehemsenheten i Tynnered där vi handlägger uppdrag från sex stadsdelar i Väster med varierande storlek och population. Varje stadsdel har ett socialkontor och totalt är det cirka 30 socialsekreterare. Antalet samarbetspartners är många, både professionella och familjer.

Våra familjehem som har blivit godkända under de senaste åren har genomgått en utbildning där stor vikt har lagts på diskussioner kring umgänget och vad som gäller enligt Socialtjänstlagen (SoL) och Lagen om vård av unga (LVU). Våra familjer som inte har fått ta del av denna utbildning är ändå väl informerade av oss familjehemssekreterare vad som gäller kring umgänget.

Vårt arbete som familjehemssekreterare styrs i huvudsak av 6 kap Socialtjänstlagen, §§ 1, 6, 7 och 8 som innebär följande:

- Vi skall ”ansvara för att den som genom nämndens försorg har tagits emot i ett annat hem än det egna får god vård. Vården bör utformas så att den främjar den enskildes samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön”.
- Vi skall utreda förhållandena i det enskilda hemmet och förutsättningarna för vård i hemmet innan beslut fattas om ett medgivande till placering i ett visst familjehem.
- Vi skall medverka till att de barn som är placerade i familjehem får ”god vård och fostran och i övrigt gynnsamma uppväxtförhållanden, Verka för att de får lämplig utbildning. Lämna vårdnadshavarna och dem som vårdar sådana barn råd, stöd och annan hjälp som de behöver”.
- Socialnämnden skall minst en gång var sjätte månad överväga om vården fortfarande behövs.

I vårt arbete som familjehemssekreterare ingår alltså att utreda nya familjer, skriva medgivande till placering av ett visst barn i en viss familj, uppföljning av placeringen, ge familjehemmet råd och stöd samt handledning. När det gäller övervägandet lämnar vi ett skriftligt utlåtande till ansvarig socialsekreterare. Som uppdragsgivare har vi också hand om ekonomiska frågor så som arvode och omkostnadsersättning.

1.1 Syfte

Vårt syfte är att beskriva hur socialsekreterarna i de stadsdelar som vi samarbetar med agerar i frågor kring umgänget mellan familjehemsplacerade barn och deras biologiska föräldrar och hur det påverkar socialsekreterarnas beslutsprocess.

Vår intervju är en grund för oss att diskutera och fundera över dessa frågor. Vi vill också ge exempel på hur man kan förbättra förutsättningarna för att nå rätt beslut i dessa svåra frågor.

1.2 Frågeställningar

- Hur skall ett umgänge mellan familjehemsplacerade barn och biologiska föräldrar genomföras?
- Hur går socialsekreterarnas beslutsprocess till när det gäller umgägesfrågor?
- Hur kan vi medverka till att umgänget blir så bra som möjligt mellan föräldrar och barn?

2. METOD

2.1 Intervjumetod

Vi har valt att göra telefonintervjuer. Skälet till detta är att det är svårt att få tillstånd personliga möten med socialsekreterare som har en hög arbetsbelastning.

Vi har gjort ett frågeformulär med 14 stycken frågor. För att lättare kunna jämföra svaren valde vi att inte ställa följdfrågor. I efterhand har vi upptäckt att svaren kan bli något svårtolkade och inte så uttömmande på grund av detta. Men vi tycker ändå att vi kan se hur de arbetar.

2.2 Urval

Vi har intervjuat åtta stycken socialsekreterare från fem av de sex stadsdelar som vi får uppdrag ifrån. Socialsekreterarna är slumpmässig utvalda utifrån en lista på alla socialsekreterarna i de olika stadsdelarna som arbetar med familjehemsplacerade barn.

Vi intervjuade tre socialsekreterare från Tynnered, två från Frölunda och en från vardera Styrso, Askim och Högsbo. Tyvärr lyckades vi inte få tag på någon socialsekreterare ifrån Älvsborgs Stadsdelsnämnd. Skälet till fördelningen av svar kan bero på att antalet handläggare på de olika socialkontoren varierar.

3. LAGSTIFTNING KRING UMGÄNGE

Oavsett om vi arbetar som familjehemssekreterare eller socialsekreterare på IoF styrs vårt arbete av olika lagar. I detta kapitel kommer vi att redovisa delar ur Socialtjänstlagen (SoL) och Lagen om särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), som vi använder oss av vid umgängesplanering. Först vill vi nämna Barnkonventionen som är rådande när det gäller barn och ungdomars villkor.

3.1 Barnkonventionen

1989 antog FN:s generalförsamling *Konventionen om barnets rättigheter, barnkonventionen*. Tidigare talade man om barns behov och intressen. Med barnkonventionen talar vi också om barns och ungas **rättigheter**. Barnkonventionen blir ett verktyg för att skapa ett samhälle som i alla sina delar visar respekt för barnet.

Konventionen bygger på fyra viktiga huvudprinciper men utifrån vårt paper har vi valt att fokusera på två principer.

- Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut.
- Barnet har rätt att säga sin mening och få den respekterad.

Genom barnkonventionen stärks barnets roll i samhället. Den anger en ny syn på barnet som en självständig individ med egna rättigheter. Beslutsfattare på alla nivåer i samhället får genom konventionen ett ansvar för att se till att dessa rättigheter efterlevs. För detta krävs ett aktivt barnperspektiv. Utgångspunkten i ett sådant barnperspektiv måste vara respekten för barnets fulla människovärde och integritet. Därmed ställer barnkonventionen begreppet barnperspektiv i fokus. (Mänskliga rättigheter för barn 1999)

Vad innebär då ett **barnperspektiv**?

I *Mänskliga rättigheter för barn* resonerar man om tre olika dimensioner för uttrycket barnperspektiv. Den första handlar om barnets egen syn på sin tillvaro. Den andra handlar om att när vuxna talar om barnperspektiv menar de ofta hur de själva ser på barn och unga. Den tredje dimensionen handlar om samhällets generella syn på barn och barnpolitik

Vi skall uppehålla oss lite vid konventionens artikel tre (bilaga 1) om barnets bästa i främsta rummet. Artikeln uttrycker ett tydligt barnperspektiv.

Artikel tre behandlar principen om att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn. Barn har fullt och lika stort människovärde som vuxna men barn är sårbara och behöver därför särskilt stöd och skydd. Artikeln har karaktären av en portalbestämmelse.

Formuleringen i artikel tre ger avsiktligt ingen fastställd definition av vad som är barnets bästa. Det har inte ansetts vara möjligt att fastställa några definitiva kriterier på vad som är barnets bästa inom olika områden och kulturer och som är hållbart över tiden. Vad som anses vara barnets bästa varierar sannolikt från samhälle till ett annat beroende på landets kultur och sociala och ekonomiska strukturer.

Även om barnkonventionen inte ger några direkta definitioner av begreppet barnets bästa så ger konventionen en generell vägledning om vad som är barns behov och intressen. Det som kan anses vara det bästa för ett barn eller en grupp barn i en viss situation behöver inte alls vara det för barn i motsvarande situation. Bedömningen av vad som är barnets bästa måste bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet i kombination med en bedömning av just detta barns livssituation. En viktig del i en sådan bedömning är även barnets egen åsikt. (Mänskliga rättigheter för barn 1999)

Artikel tolv (bilaga 1) behandlar rätten för barn att uttrycka sina åsikter. Rätten att uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör barnet är ett av barnkonventionens mest angelägna budskap och tydliggör att barnet har en egen mening som skall respekteras. Det är viktigt att påpeka att rätten gäller även mycket små barn, i den mån barnet är i stånd att uttrycka en åsikt. *De synpunkter som barnet för fram skall påverka beslutet.* (Mänskliga rättigheter för barn 1999)

3.2 Socialtjänstlagen och Lagen om vård av unga

Socialtjänstlagen bygger sina bestämmelser på FN:s barnkonvention. När socialtjänsten handlägger ärenden som rör enskilda barn eller barnfamiljer skall det särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver. Hänsyn skall tas till barnets vilja utifrån dess ålder och mognad. Detta barnperspektiv skall finnas med i både handläggning och verkställighet. (SoL 1 kap 2 §)

Bestämmelser om Socialnämndens ansvar för att placerade barn kan ha kontakt med sina föräldrar och andra närstående finns i 6 kap 1 § SoL och 14 § LVU. (se bilaga 3). I *Barnet och familjehemmet*, 2003 från Svenska Kommunförbundet nämner man några viktiga hållpunkter.

- En nära och god kontakt mellan föräldrar och barn under vårdtiden är oftast en viktig förutsättning för att barnet skall kunna utvecklas väl i familjehemmet och på sikt kunna återförenas med föräldrarna. En placering av ett barn får inte innebära att barnet avskärs från kontakter med känslomässigt betydelsefulla personer. Barnet skall ges möjlighet att ha kvar eller återskapa relationer till syskon och övrig släkt och nätverk. Det behöver dessa relationer såväl under sin uppväxt som för att ha ett socialt nätverk som vuxen.
- Många föräldrar tar inte själva initiativet för att träffa barnet under vårdtiden. För att få igång umgänget krävs aktiva insatser från nämndens sida t.ex. att berätta om barnet, visa fotografier på barnet, förmedla hälsningar från barnet och familjehemmet, ordna tid för och följa med vid umgänget.
- Det är socialnämnden som har ansvar för att föräldrarna får stöd och hjälp av såväl personlig som ekonomisk art om det behövs för att hålla kontakt med barnet. I nämndens ansvar ligger också att verka för att familjehemsföräldrarna medverkar till kontakt mellan barnet och föräldrarna.
- Frågor rörande umgänget skall tas med i vårdplanen och behandlingsplanen så att alla inblandade vet vad som är avsett när det gäller umgänget.
- Om vården ges enligt LVU får socialnämnden besluta hur umgänget skall utövas med föräldrar och andra som har vårdnaden om barnet eller den unge. Ett sådant beslut får fattas

om det är nödvändigt för att uppnå ändamålet med vården. (Trots att det är SoL kan barnets behov visa att umgänget med föräldrar behöver regleras.)

- Begränsningar i umgänget kan behöva ske t.ex. då föräldrarna ingriper i vården på ett olämpligt sätt, barnet är rädd för föräldrarna, det föreligger risk för övergrepp mot barnet, risk att föräldrarna avviker med barnet eller då föräldrarna kräver så omfattande umgänge att vården blir meningslös eller hindrar barnet från att knyta an i sitt familjehem.
- Innan nämnden fattar beslut skall barnets egen inställning till umgänget redovisas och tillmätas betydelse utifrån barnets ålder och mognad.

3.3 Föräldrabalken

From 1 juli 2006 gäller nya regler i Föräldrabalken rörande umgänge. Med ett tydligare barnperspektiv skall barnet bland annat ha rätt att komma till tals och riskbedömningen när barnet är i fara är skarpare.

Även om lagstiftningen ändras och barnperspektivet kommer i fokus är föräldrarätten i praktiken mycket stark. I C-uppsatsen *Vems är umgängesrätten? – barnets eller föräldrarnas?* beskriver författarna Erica Bergman och Caroline Högberg umgängesrätten som en frivillig aktivitet för föräldern men en plikt för barnet. Frågan rör umgänget mellan barn och föräldrar vid umgängestvister men vi anser att man kan dra liknande slutsatser vid umgängesplaneringen för familjehemsplacerade barn och deras kontakt med biologiska föräldrar. Ibland planeras umgänget utifrån föräldrarnas önskemål och barnets behov får stå tillbaka.

4. ANKNYTNINGSTEORI

En av anledningarna till att det kan uppstå problem i umgänget mellan familjehemsplacerade barn och deras biologiska föräldrar är anknytningsproblem i ett tidigt skede av barnets utveckling. Vi vill beskriva bakgrunden till den anknytningsteori som vi idag använder oss av.

Den engelske psykoanalytikern John Bowlby bedrev under 50-talet studier på ungdomar som hamnat på kant med tillvaron. Han uppmärksammade då att en gemensam nämnare för dem var att de hade mycket problematiska relationer till sina mödrar. Han studerade också spädbarn som hade lämnats på sjukhus i flera veckor utan kontakt med sina föräldrar och hur detta påverkade dem. Bowlby visade här på betydelsen av barnets unika och oersättliga relationer till sina vårdnadshavare. Anknytningsteorin har sitt ursprung i dessa studier.

Enligt Bowlby så relaterar alla barn till den eller de personer som tar hand om barnet. Detta beteendesystem är biologiskt förankrat och syftar till att hålla barnet borta ifrån fara och främjar på så sätt barnets, och artens överlevnad.

Barnet relaterar eller knyter an på olika sätt beroende på det känslomässiga samspel som finns mellan barnet och dess vårdare. Barnets tidiga utveckling beror på hur anknytningsprocessen fungerar. Vid ett års ålder har anknytningarna i princip formats till de primära vårdnadshavarna, de s.k. anknytningsfigurerna. Om vårdnadshavarna har haft förmågan att ge barnet trygghet och kärlek, söker barnet deras närhet, använder dem som "säkra hamnar" och "trygga baser" vid utforskningen av omgivningen. En trygg bas innebär att barnet vågar utforska världen eftersom barnet känner att det finns en trygg plats att återvända till. Om barnets relation till anknytningspersonerna däremot har präglats av dålig omvårdnad, långa separationer eller förluster, kan barnet utveckla en otrygg anknytning som kommer att prägla dess interpersonella orientering genom hela livet, menade Bowlby.

Efterhand som barnets kognitiva (viljestyrda) förmåga ökar, utvecklar barnet "inre arbetsmodeller" vilket innebär att barnet utvecklar en inre uppfattning – bildar egna föreställningar om sig själva, sina anknytningspersoner och om sina relationer till andra. (Eva Körner, Föräldraskapets (o)möjligheter 2005), (Kari Killén, Barndomen varar i generationer 2000).

Dessa inre arbetsmodeller ger barnet möjlighet att uppfatta och tolka en händelse och utifrån detta förstå vad som skall hända samt planera sitt eget handlande. "Värdet av att kunna skapa inre arbetsmodeller är just att de ger barnet en sorts mall att använda nästa gång hon upplever en liknande situation. Dessa inre arbetsmodeller förändras hela tiden och förfinas. Så länge barnets anknytning fungerar bra så lär sig barnet också att hantera en del negativa upplevelser. På så sätt blir barnets inre arbetsmodeller mer och mer nyanserade och barnet bildar sig en alltmer adekvat verklighetsuppfattning.

För att kunna känna sig som en som är värd att älskas måste barnet få bekräftelse på den kärlek som barnet själv ger till sina vårdnadshavare. Om anknytningen inte fungerar bra, om barnet inte känner sig tryggt och får denna bekräftelse, kommer barnet att uppleva sig själv som oälskad och icke-önskad. Detta innebär på sikt att barnet skapar sig motstridiga inre arbetsmodeller av föräldrarna, som inte stämmer överens med verkligheten.

Bowlbys efterträdare Mary Ainsworth bidrog till anknytningsteorin genom att studera barns anknytningsbeteende i åldern 1-2 år i förhållande till sina anknytningsfigurer. Metoden som

Ainsworth använde sig av kallas Strange Situation Test och gick ut på att barnen utsattes för en mild stressande situation genom att modern lämnade barnet ensamt och därefter lämnas barnet tillsammans med en främmande situation. Barnets reaktion när modern återvänder är relaterat till föräldrarnas förmåga att känna av och svara på barnets signaler under det första levnadsåret. Ainsworth beskrev tre olika typer av anknytningsmönster, trygg, otrygg/undvikande och otrygg/ambivalent. Main och Solomon lade till en fjärde kategori av anknytningsmönster, desorganiserad/desorienterad och Crittenden en femte kategori där barnen visar både ett hämmat och utagerande beteende, hämmat/manipulativt.

5. BARNETS RÄTT TILL UMGÄNGE

Samhället, det vill säga socialtjänsten, ansvarar för att det finns ett beslut om umgänge mellan familjehemsplacerade barn och deras biologiska föräldrar och en utformning av umgänget. Barnet har rätt till sitt biologiska ursprung. När det gäller utformningen av ett umgänge måste man komma ihåg att det finns tre berörda parter, nämligen barnet, familjehemmet och de biologiska föräldrarna. Dessa tre parter kan behöva stöd av socialtjänsten för att få ett umgänge att fungera så att föräldrarna klarar av att vara föräldrar under den tid som umgänget pågår. Om föräldrarna bedöms som klart olämpliga till att kunna ta något föräldraansvar på grund av ett pågående missbruk eller på grund av att de är psykotiska, måste barnet skyddas från att träffa dem.

För att komma fram till hur umgänget skall se ut i varje enskilt fall, behövs ett allsidigt beslutsunderlag där man har gjort avvägningar utifrån barnets behov och föräldrarnas förmågor så att umgänget stödjer barnets fortsatta utveckling. Det är nödvändigt att man tar hänsyn till alla inblandade, det vill säga barnet, familjehemmet och föräldrarna.

Umgängesbedömningen bör uppdateras regelbundet. När det gäller yngre barn så är det nödvändigt med täta avstämningar då det händer mycket i utvecklingen. Längre fram i åldrarna kan man låta det gå lite längre tid mellan eventuella förändringar i ett umgänge.

Det är viktigt att respektera barnets vilja även om barnet inte vill träffa sina biologiska föräldrar. Det finns alltid ett skäl till att barnet vägrar att umgås med sina föräldrar. Barnet kan ha ett symboliskt föräldraumgänge. (Eva Körner (Föräldraskapets (o)möjligheter 2005). Det är dock viktigt att man försöker förstå varför barnet inte vill träffa sina föräldrar. Barnet kan få hjälp att umgås med föräldrarna i fantasin. Detta kan ske med hjälp av familjehemsföräldrarna eller genom terapi.

Som vi tidigare nämnt har lagstiftningen skärpts och man har tydliggjort detta barnperspektiv. Man skall respektera barnets vilja och åsikt. Detta hjälper oss i vårt arbete med umgängesbedömningar.

6. FAMILJEHEMMET

6.1 Familjehemmets uppdrag

Barnets första anknytningspersoner är de biologiska föräldrarna och det är i ursprungsfamiljen som barnet skall få sina grundläggande behov tillgodosedda. Om de inte kan få den kärlek som de behöver för att växa upp till psykiskt friska personer i sin ursprungsfamilj, så har samhället ett ansvar att se till att barnet kan få växa upp i en annan familj, ett familjehem.

Eva Körner beskriver familjehem som ett vinnande koncept för det omplacerade barnet. I ett familjehem kan barnet nämligen få:

- ” - en trygg anknytning med fosterföräldrarna som anknytningspersoner
- egna erfarenheter av fungerande familjeliv
- egna erfarenheter av att ingå i fungerande släkt nätverk
- många tillfällen att bearbeta tidiga upplevelser och brister i sin första ur-familj”

Familjehemmet måste kunna ge barnet en trygg uppväxt för att det skall kunna knyta an och utvecklas positivt. Det är nödvändigt att barnet får en bra anknytning till familjehemmet så att barnet känner sig älskat. Familjehemmet måste också ha förståelse för barnets behov av ett umgänge med de biologiska föräldrarna.

För att familjehemmet skall kunna klara av sitt uppdrag på bästa sätt behöver de få den utbildning och handledning som de anser sig behöva. Familjehemssekreteraren fungerar både som handledare och uppdragsgivare åt familjehemmen.

6.2 Familjehemmets handledning

Familjehemmen utsätts för många problem och konflikter i vardagslivet som skall lösas. Barnet har ofta traumatiska upplevelser bakom sig som har medfört olika psykiska och sociala störningar. Om barnets första år har präglats av dålig omvårdnad och separationer så är risken stor för att barnet har utvecklat en otrygg anknytning som måste repareras. Det kan vara svårt för familjehemmet att hantera dessa problem samtidigt som de skall ge barnet kärlek, vård och fostran.

Familjehemmet behöver då handledning för att orka med att ta hand om barnet på bästa sätt. Handledning är ett sätt att hjälpa familjehemmet att stå ut, att hjälpa dem med att tillmötesgå barnets behov. I handledning med familjehem gäller det att plocka fram familjens egna möjligheter till lösningar och deras egna erfarenheter. Familjen behöver ofta hjälp med att formulera sina tankar och se olika alternativ till lösningar och vad de kan föra med sig. (Börje Lindberg, Stöd och handledning i familjehemsvård 2003)

Handledning är ett mänskligt möte där handledarens roll blir att föra dialogen vidare, att hitta nya vägar i samspelet människor emellan. Det är viktigt att man som handledare kan använda sig av de erfarenheter man har både som människa och i sin yrkesroll. Begrepp som respekt, lyhördhet och ödmjukhet är viktiga när det gäller handledning. Lyhördhet kräver också att man är närvarande, att måna om att den kontext som den/de handledda befinner sig i blir levande.

Vi tycker att ett bra sätt att arbeta med handledning av familjehemmet är att arbeta med reflekterande team. I det reflekterande arbetet sker en tydlig växling mellan att tala och att lyssna. Detta möjliggör kontakt med egna inre rum och berättelser. Samtidigt som ett yttre samtal pågår för man ett inre samtal med sig själv eller med andra som man har med sig i tankarna. (Tom Andersen, Reflekterande Processer).

När man arbetar med reflekterande team i ett familjehem kan man till exempel göra så att en familjehemssekreterare intervjuar familjehemmet om problemet medan övriga teamet av familjehemssekreterare lyssnar. Därefter är det familjehemmets tur att lyssna till ett samtal mellan det reflekterande teamet om vad de fått för tankar och idéer under intervjun. Kontexten för reflektionerna är konversationen mellan intervjuaren och familjehemmet. Det är viktigt att ha en bekräftande och frågande hållning.

Genom att lyssna till andras reflektioner kan familjehemmet vidga sin egen förståelse av problemet och skapa nya berättelser och möjligheter.

7. REDOVISNING OCH SAMMANFATTNING AV INTERVJUERNA

Vi har valt att redovisa alla frågor och sedan göra en sammanfattning av alla svar. För att exemplifiera svaren har vi valt ut några av dem.

Intervjufrågor

1. Din ålder

SAMMANFATTNING

Den yngsta är 34 år och den äldsta är 65 år. Det är en viss spridning i ålder men medelåldern är relativt hög med 48 år.

2. Antal år i yrket

SAMMANFATTNING

Förutom en socialsekreterare har alla intervjuade en lång yrkeserfarenhet. De som har arbetat längst har arbetat i 30 och 37 år.

3. Vad tycker du är syftet med ett umgänge?

SAMMANFATTNING

Alla socialsekreterarna svarade att syftet med ett umgänge är att behålla och att ha en kontinuerlig kontakt med sina föräldrar och sin släkt.

Två av dem nämner vikten av att upprätthålla relationen för att underlätta en återförening.

Två av dem påpekar också att barnet behöver få en verklig bild av föräldrarna och få veta vem föräldern är.

Två av dem talar om barnets identitet, barnet behöver sin bakgrund för att bli helt, för att må bra i framtiden.

Två av dem påpekar att ett umgänge skall ske utifrån barnets behov, barnets perspektiv.

En av dem talar också om att syftet också är att barnet skall få känna till bakgrunden till placeringen och att föräldrarna skall kunna förklara för barnet varför det är placerat.

● *Att behålla och ha en kontinuerlig kontakt med sina biologiska föräldrar. Det underlättar återförening. Barn skall ha en verklig bild av sina föräldrar oavsett om det är en lång eller kort placering.*

● *Ett umgänge är självklart. Oerhört viktigt att barnet har kontakt med båda föräldrarna. Livsviktigt för barnet och för att barnet i framtiden skall må bra. Barnet skall känna till bakgrunden till placeringen och de biologiska föräldrarna skall kunna förklara för barnet varför det är placerat.*

● *Det beror lite på om barnet skall hem, i så fall är det för att upprätthålla relationen. Att barnet får koll på hur släktförhållandena ser ut. När föräldrarna är väldigt sjuka är syftet att veta vem föräldern är.*

4. Vilka faktorer tycker du styr umgängets omfattning?

SAMMANFATTNING

Fem av socialsekreterarna anser att föräldraförmågan styr umgängets omfattning. Tre av socialsekreterarna kopplar ihop föräldraförmågan med barnets behov, barnets bästa.

En av dem nämner också föräldrarnas vilja och önskan, socialsekreterarens vilja, familjehemssekreterarens och familjehemmets inställning till umgängets omfattning.

Två av socialsekreterarna nämner barnets ålder som en faktor.

Barnets bästa, barnets behov och önsningar, barnets inställning beroende på ålder nämns av tre stycken socialsekreterare. En av dem säger tydligt ifrån att det är barnets behov i första hand som styr.

Andra faktorer som kom upp var rent praktiska faktorer såsom avstånd och barnets egna aktiviteter.

En av socialsekreterarna tar upp att socialtjänsten går med på ett tätare umgänge för att hålla föräldrarna lugna så att de inte kommer med en hemtagningsbegäran.

● *Det beror på de biologiska föräldrarnas skick, tillstånd, deras möjlighet, vilja, önskan. Det beror även på hur vi som socialsekreterare vill att det skall vara. Familjehemssekreterarens och familjehemmets inställning och barnet inställning beroende på ålder.*

● *Det handlar om de biologiska föräldrarnas förmåga och barnets behov. Inte för ofta och inte för sällan, gyllene medelväg. Det beror också på hur långt bort barnet bor. Det underlättar om barnet bor inom åkavstånd, då kan de träffas någon dag mitt i veckan också. Det blir en naturlig kontakt. Det beror på om de biologiska föräldrarna har ett pågående missbruk, om de har bostad, om de är psykiskt sjuka. Det kan se olika ut i olika perioder. Ibland får barnen träffa föräldrarna hos mormor och det kan vara svårare att planera. Barnets egna aktiviteter styr, ex fotbollsklubbar mm. Det kan se olika ut över tid. Barnets önskan styr också.*

● *Barnets behov styr i 1:a hand. Se till vad som är praktiskt genomförbart. Socialtjänsten har mer umgänge än vad som är tänkt för att hålla de biologiska föräldrarna lugna och för att slippa en hemtagningsbegäran. Lätt att man fastnar i ett mönster.*

5. Vilka faktorer tycker du styr platsen för umgänget?

SAMMANFATTNING

Alla socialsekreterarna nämner att skyddsaspekten för barnet styr var umgänget skall vara. Två av dem tar upp att det är barnets behov som styr plats för umgänget. En nämner att man skall välja plats utifrån barnets perspektiv.

En nämner att det beror på hur föräldrarna mår och en föräldrarnas förmåga.

Tre stycken tycker att det biologiska hemmet är den bästa platsen, under förutsättning att föräldrarna klarar att ta emot barnet där. En tycker att familjehemmet är bästa platsen för umgänget. En annan socialsekreterare anser att man helst inte skall ha umgänget i familjehemmet, men att man kan växla umgängets plats.

- *I första hand det biologiska hemmet men det beror på skyddsaspekten för barnet.*
- *Om de biologiska föräldrarna har ett hem och klarar att ta emot barnet där, alltså deras förmåga. Går ej om de lever i en knarkarkvart. Vem föräldern är, föräldrarnas möjlighet och förmåga.*
- *Barnets behov styr. Det som främjar barnets positiva utveckling. Skyddsfaktorer, viktigt att barnet ej kommer till skada. Viktigt att tänka på hur man skapar bästa mötesplatsen. Eventuellt hemma hos de biologiska föräldrarna, helst utanför familjehemmet. Men även i familjehemmet för att de biologiska föräldrarna skall få se hur barnet har det. Växla plats. Om man arbetar för ett återvändande. Andra faktorer är att barnet skall få ta del av sitt ursprung, sin historia.*
- *Det lämpligaste utifrån barnets perspektiv. Om familjehemmet är rädd för biologiska föräldrar så styr det platsen för umgänget.*

6. När anser du umgänget bör vara övervakat?

SAMMANFATTNING

Alla anser att umgänget bör vara övervakat när det finns misstankar om någon form av risk för barnet, såsom övergrepp, bortförande, psykiskt sjuk förälder o dyl.

En socialsekreterare framför att umgänget i första hand bör vara övervakat om barnet är rädd för sina föräldrar.

- *Det beror på orsaken till placeringen. Man bör ta hänsyn till vad barnet känner om det kan uttrycka sig.*
- *När det är fara för barnet. När biologiska föräldrar ej mår psykiskt bra. Om det finns ett pågående missbruk. När det finns osäkerhet kring om de biologiska föräldrarna kan ta ansvar för barnet.*
- *När det finns belägg för att det finns risk för att barnet kommer till skada. Barnet själv kan ha uttryckt detta. Övervakade umgängen skall vara noga utredda. Om det finns osäkerhetsfaktorer kring umgänget.*
- *När det finns risk för barnet. Frågan är varför de nu måste träffa biologiska föräldrar som är farliga. När man inte riktigt vet hur en biologisk förälder handlar på grund av t ex psykisk sjukdom.*

7. Vad innebär ett ”normalt” umgänge för dig?

SAMMANFATTNING

Fyra av socialsekreterarna anser att varannan helg är ett normalt umgänge. Av dessa jämför två av dem umgänge mellan barn och separerade föräldrar. En av dessa fyra påpekar dock att när det gäller en uppväxtplacering så är varannan helg för tätt.

En anser att varannan helg eller var tredje helg är ett normalt umgänge, samt under skollov och andra ledigheter.

TVå stycken föreslår en gång i månaden som ett normalt umgänge.

De flesta av socialsekreterarna påpekar vikten av att göra en individuell bedömning. Det beror på föräldrarnas kompetens, när barnet omhändertogs, barnets ålder mm. Utifrån barns behov, svarar en av dem. En annan påpekar att ett normalt umgänge är när barn och förälder känner att de har en nära relation.

● *Vad som är lämpligt beror på det enskilda ärendet. Man gör en individuell bedömning och det beror på om det är en uppväxtplacering. Det finns inga klara riktlinjer.*

● *Varannan helg men vid uppväxtplacering är var 14:e dag väl tätt. Man kan ej generalisera, måste ändra över tid.*

● *Olika för olika personer. Varannan när det är en kompetent biologisk förälder.*

● *Det skall finnas kontinuitet i umgänget. Umgänget skall vara integrerat i barnets liv. Det skall vara regelbundet. Ett normalt umgänge kan vara väldigt olika. Det beror på barnets ålder, geografi och tillåtelse. Ett normalt umgänge är när barn och föräldrar känner att de har en nära relation. Varannan helg, som frånskilda föräldrar.*

8. Vad innebär ett ”begränsat” umgänge för dig?

SAMMANFATTNING

Fem av socialsekreterarna anser att ett begränsat umgänge är när man inte kommer överens med föräldrarna om umgängets omfattning. Ett umgänge varannan helg ex lördag till söndag förmiddag är begränsat i tid, om föräldern inte är nöjd med förslaget. En av dem nämner också barnet, när umgänget är av en annan omfattning än det som barnet önskar.

En anser att om man drar ner på ett tidigare bestämt umgänge så är det ett begränsat umgänge. En annan anser att det är begränsat om det är ett par gånger per år.

● *Det kan vara varannan helg men begränsat i tid, ex bara lördag till söndag fm. Det är begränsat när de biologiska föräldrarna inte är nöjd med förslaget. Det är begränsat när det prövas var 3.e mån. Man måste se det i relation till föräldrarnas önskemål.*

● *När man konstaterar att barnet mår bäst av att begränsa umgänget i ett visst utvecklingsskede. Det kan vara en kortsiktig handling som gynnar det långsiktiga, ex begränsa umgänget i början av placeringen. Ibland begränsar vi mer än vad vi behöver. Respekt för barnet.*

● *Det måste finnas skäl till det och de skall vara tydliga för biologiska föräldrarna. Umgängesförbud skall omprövas. Det ställs krav på ex behandlaren. Inga egenmäktiga beslut, man måste motivera besluten.*

9. Hur fattar du ett beslut om omfattningen av ett umgänge? Diskuterar du det med kollegor, 1:e soc.sekreterare, enhetschef eller familjehemssekreterare innan du fattar beslut?

SAMMANFATTNING

Fem av socialsekreterarna diskuterar med sina kollegor och med familjehemssekreteraren innan beslut om umgänge fattas.

En av dem diskuterar endast med 1:e socialsekreterare.

- *Väldigt olika men jag kan diskutera med alla nämnda. Främst med kollegor och familjehemssekreterare men vi är inte alltid överens.*
- *Vid SoL-placeringar diskuterar man med familjehemssekreterare och biologiska föräldrar. Är det LVU är det fler inblandade, även chefen. Inte med familjehemmet så mycket.*
- *Hela rundan går. Lyfter frågan på kontoret och stämmer av med familjehemssekreteraren. Kommunicerar också med de biologiska föräldrarna.*
- *Diskuterar med alla dessa eller tar upp det på metodhandledningen, antingen enskilt eller med flera kollegor. Diskuterar med familjehemssekreteraren.*

10. Vad grundar du dina beslut på när det gäller omfattningen av ett umgänge?

SAMMANFATTNING

Alla socialsekreterarna anser att barnets behov, vad som är bäst för barnet, styr omfattningen av ett umgänge. Två nämner också familjehemmets intresse och en av dem inkluderar även de biologiska föräldrarna.

- *Barnets, biologiska föräldrar och familjehemmets intressen mot varandra. Det kan ändras på grund av barnets ålder. Skall omprövas.*
- *Vad har barnet för behov av umgänge med biologiska föräldrar? Rimlighet för familjehem att kunna ställa upp.*
- *Ser till de biologiska föräldrarnas förmåga. Bra om barnet kan ha en så normal kontakt med biologiska föräldrar som möjligt. Barnets behov av umgänge. Väger samman allt. Ser till vad som är praktiskt möjligt.*
- *Vad jag tror är bäst för barnet. Vad jag tror bäst gynnar en god relation till barnet och de biologiska föräldrarna, oavsett placeringstid. Ansvaret blir tyngre ju yngre barnet är.*

11. Brukar du delta i umgängesplaneringsträffar med familjehemssekreterare, biologiska föräldrar samt familjehemsföräldrar eller umgängesplaneringsträffar med några av dessa personer?

SAMMANFATTNING

De flesta av dem deltar i umgängesplaneringsträffar.

- *Kan inte ändra på umgänget när det har varit ett LVU och övergått till SoL. Det finns beslut på hur umgänget skall vara. Det ser olika ut beroende på om det är ett LVU – då står det i arbetsplanen och då skall vi följa det. Vid SoL går det att resonera med de biologiska föräldrarna. Ofta löser föräldrar och familjehemsföräldrarna det själva. Men vid ändringar deltar jag i träffar med biologiska föräldrar samt familjehemssekreteraren och familjehemmet.*
- *Inte gjort det ännu men det låter bra.*

12. I så fall tycker du att det fungerar bra med träffar av ovan nämnda slag?

SAMMANFATTNING

De flesta av dem tycker att det fungerar bra med umgängesplaneringsträffar. En påpekar vikten av att skriva ett protokoll som alla får ta del av. Familjehemmet kan då inte ändra på besluten.

- *Ja, jag tycker det är bra med sådana träffar. Det är mångas synpunkter som kommer fram.*
- *Ja, lite olika beroende på placering. Det fungerar bra när vi är överens i sak, viktigt med samsyn mellan socialsekreterare och familjehemssekreterare. Familjehemssekreteraren ger signaler till familjehemmet.*
- *Ja, om man skriver ett protokoll som alla får ta del av. Då kan inte familjehemmet ändra besluten. Dessa träffar behövs inte när samarbetet mellan biologiska föräldrar och familjehemmet fungerar bra.*

13. Om du inte deltar i liknande träffar kring umgänget, skulle du vilja det?

SAMMANFATTNING

De flesta vill delta i umgängesplaneringar.

- *Ja, då framför jag det.*
- *Om det finns behov. Ingen anledning om det fungerar. Umgänget skall ju vara bestämt från början.*

14. När anser du att man bör ompröva omfattningen av ett umgänge?

SAMMANFATTNING

De flesta av socialsekreterarna anser att man bör ompröva omfattningen av ett umgänge var 6:e månad eller när det inte fungerar. En av dem anser att man bör ha ett möte en gång per år och diskutera förändringar. En annan påpekar vikten av att ompröva ofta och att vara tydlig med sitt beslut.

● *Var 6:e månad. Man skall väcka frågan om det är bra. Det beror på barnets ålder, vad är barnets intresse?*

● *Ofta. Jätteviktigt att man inte bara låter tiden gå. Man skall hela tiden stå upp för en återvändning till föräldrarna. Absolut var 6:e mån. Man skall anstränga sig. Barnet måste kunna se hur socialsekreteraren tänkt. Varför kunde barnet inte bo hemma. Det skall vara begripligt för barnet. Viktigt med tydlighet.*

Vad är det som skall hända för att jag skall kunna flytta hem.

Barnet skall kunna försonas med det.

● *Man bör ompröva ett umgänge om det inte finns något umgänge eller umgänget är glest.*

Var 6:e mån. När det gäller uppväxtplacering så skall man göra en vårdnadsöverflyttning.

● *Egentligen en gång per år. Bör ha ett möte för att se hur det har förändrats och för att se om det fungerar för de biologiska föräldrarna. Detta bör vara rutin.*

8. ANALYS OCH SLUTDISKUSSION

8.1 Analys

Bland det svåraste man kan arbeta med inom socialt arbete är att omhänderta barn. Som handläggare på socialkontoret måste man dagligen ta svåra beslut som får livslånga konsekvenser för barn och deras familjer. Ibland ställs tämligen nytexaminerade socionomer inför svåra beslut men i vår intervjugrupp har alla utom en socialsekreterare arbetat en lång tid inom socialtjänsten. Om det är en tillfällighet eller inte får vi fundera på.

Det finns en stor erfarenhet bland de intervjuade och förutsättningarna för att göra rätt bedömningar ökar med både yrkes- och livserfarenhet. Det är inte självklart att man arbetar utifrån ett barnperspektiv bara för att man har många år i yrket, men det ökar möjligheterna. Vi tror att den erfarenhet och kunskap som man får efter att ha arbetat under många år underlättar att göra en allsidig bedömning.

Alla intervjuade socialsekreterare är eniga i att syftet med umgänge mellan barn och deras biologiska föräldrar är att barnen skall ha en fortsatt kontakt med sina föräldrar och sitt ursprung. De intervjuade har ett tydligt barnperspektiv. Det är enbart två socialsekreterare som påpekar att umgänget även syftar till återförening. Detta kan bero på att det ofta är i ett mycket sent skede som det är aktuellt med en familjehemsplacering. Förutsättningarna för att barnet skall kunna flytta tillbaka till föräldrarna igen har då minskat betydligt.

Frågan om vilka **faktorer** som styr umgängets omfattning är komplicerad. Vad som är det bästa för barnet blir luddigt och föräldraperspektivet blir mer framträdande. Återigen bör man nämna det svåra i att frånta föräldrar rätten till sina barn. Det är svårt att besluta om vilka faktorer som skall prioriteras när det gäller umgängets omfattning. Man är utelämnad till att göra individuella bedömningar då lagstiftningen inte kommer med exakta direktiv. Vår roll som familjehemssekreterare kan i det avseendet upplevas som ”enklare” då vi inte är ytterst ansvariga för beslutet.

En socialsekreterare svarade att umgängesfrågan blir en kompromiss för att lugna ner föräldrarna och komma överens med dem. Detta tror vi är mycket vanligt i framförallt SoL-placeringar och då kan det vara svårt att behålla barnperspektivet. Ämnet berörs i frågorna fyra och sju och flera socialsekreterare likställer umgänget mellan familjehemsplacerade barn och deras föräldrar med umgänget mellan frånskilda föräldrar och deras barn.

Alla socialsekreterare svarar att det är skyddsaspekten och barnets behov som styr vid val av **plats för umgänge**. Vi tror att de intervjuade svarar utifrån att barn inte får ta emot stryk. För att kunna göra en tydligare analys borde vi ha specificerat frågan mer så att den även omfattade psykisk utsatthet. Det är förbjudet enligt lag att fysiskt och psykiskt misshandla barn men det är svårare att skydda och hjälpa ett barn som varit utsatt för psykisk misshandel. Vilken plats är mest lämplig för umgänge så att barnet kan känna sig tryggt? Är det i familjehemmet eller i det biologiska hemmet eller kanske på en neutral plats? Svaret är inte enkelt och flera nämner att man bör göra en individuell bedömning.

I fråga åtta vill vi veta vad ett **”begränsat” umgänge** innebär för den intervjuade. I svaren var det övergripande föräldrarnas krav och önskemål som värderades. Begränsningarna var inte utifrån vad som var det bästa för barnet. Här tror vi att det är en tydlig skillnad mellan socialsekreterare och familjehemssekreterares sätt att se på frågan. Det kan bero på våra olika roller. Vi anser att barnet och barnets behov bör vara i fokus.

Frågorna nio – tretton som berörde val av **samarbetspartners** och hur socialsekreterarna fattar beslut i ärenden som gäller familjehemsplacerade barn, var svaren eniga. Socialsekreterarna svarade att de är positiva till ett samarbete med familjehemssekreteraren. De flesta ville medverka vid umgängesträffar. Vår uppfattning är att det finns stora möjligheter att utveckla samarbetet och både socialsekreterare och familjehemssekreterare har en vilja att medverka

På frågan om vad man **grundar sitt beslut** på när det gäller **omfattningen av ett umgänge** var svaren liktydiga. Alla menar att det är barnets behov som styr hur ofta det skall träffa sina föräldrar. När man däremot frågar om **vilka faktorer som styr umgängets omfattning** så svarar man att det är föräldrarnas förmåga. I efterhand har vi konstaterat att innebörden av dessa två frågor är desamma. Anmärkningsvärt är dock att alla socialsekreterarna har tolkat frågorna på samma sätt, det vill säga svaren på fråga fyra handlar om föräldraförmågan och på fråga tio om barns behov. Här måste vi ju naturligtvis också påminna oss själva om vikten av att vara tydliga.

Den sista frågan som vi ställde till de intervjuade handlade om när man bör ompröva ett beslut om umgänge. Alla är väl medvetna om samhällets skyldigheter och vad lagen säger om sex månader mellan omprövningarna. Här ser man ett tydligt barnperspektiv med lite olika infallsvinklar. Det nödvändiga i att vara tydlig inför barnet påpekas och man utgår ifrån barnets ålder och intresse.

8.2 Slutdiskussion

Barnperspektivet i umgängesfrågan har funnits med som en röd tråd under arbetet med vårt paper.

Vad är det då som är barns bästa när man planerar umgänge mellan familjehemsplacerade barn och deras föräldrar? Vad är en ”lämplig” kontakt för att kunna ha möjlighet att knyta an till familjehemsföräldrar och samtidigt ha en bra relation till sina biologiska föräldrar och sitt ursprung? Frågan engagerar många och åsikterna varierar även bland oss familjehemssekreterare.

När man skall planera ett umgänge utifrån barnets bästa måste man utgå ifrån en individuell bedömning. Det finns inte någon exakt umgängesplan. Våra intervjuer visar att socialsekreterarna på Individ och Familjeomsorg (IoF) delar denna uppfattning. Artikel tre i Barnkonventionen tar upp just detta att man måste se till varje barns specifika situation. Även Socialtjänstlagen påpekar att man skall ta hänsyn till barns vilja utifrån dess ålder och mognad.

Vi som arbetar som familjehemssekreterare i Västra Göteborg skall samarbeta och utföra varierande uppdrag från sex olika stadsdelsnämnder, ibland även från andra. Det är inte ovanligt att dessa stadsdelsnämnder har olika syn på familjehemsvård. Vissa vill vara mer delaktiga i kontakten med barnet och familjehemmet. Andra är kvar i det gamla sättet att fördela arbetsuppgifterna där familjehemssekreteraren har uppföljningsansvaret när det gäller barnet.

För att kunna komma fram till bästa möjliga beslut i umgängesfrågan är det viktigt att samarbetet mellan ansvarig socialsekreterare och familjehemssekreterare fungerar. Det ligger i vårt ansvar som socialtjänstemän att hålla så bra kontakt med varandra som vi kan. Det

framkom också i intervjuerna att socialsekreterarna vill ha ett samarbete i form av exempelvis umgängesträffar. Samarbetet leder till ökade möjligheter för familjehemssekreteraren att handleda familjehemmen och likt ringar på vattnet kan familjehemsföräldrarna stötta barnet i kontakten med de biologiska föräldrarna.

En tydlig vårdplan som innefattar en umgängesplanering är en nödvändig förutsättning för det gemensamma arbetet med det familjehemsplacerade barnet, barnets biologiska föräldrar och familjehemsföräldrarna. I vårdplanen bör klargöras vad som förväntas av föräldrarna för att barnet skall kunna flytta hem igen. I umgängesplaneringen skall klart och tydligt framgå var och när umgänget skall äga rum och hur lång tid det skall pågå.

För att få mer inblick i varandras arbetsuppgifter är det bra med gemensamma utbildningar och gemensam handledning i ärendena. Det stärker samarbetet och hjälper till att enas om en gemensam linje så att alla drar åt samma håll även om man har olika synsätt. För att ett samarbete skall bli så fruktbart som möjligt är det nödvändigt att de olika synsätten klargörs och diskuteras. Det är av vikt att klargöra vem som har rätt att besluta om vad.

Eftersom vi skall handleda familjehemmet så att det gynnar barnet och stärker deras skydd, så händer det att vi hamnar i ett etiskt dilemma då uppdraget krockar med våra egna bedömningar om vad som är bäst för barnet. Det händer att vi måste stötta familjehemmet till att utföra ett umgänge som vi inte kan ta ansvar för. Det kan vara olika bedömningar då det gäller hur ofta ett barn skall träffa sina biologiska föräldrar, var umgänget skall äga rum eller hur umgänget skall gå till. Här är det viktigt att återigen klargöra de olika synsätten och att visa respekt och lära av varandras synsätt.

Ett konkret sätt att göra socialsekreterare mer delaktig i ärendet är att involvera dem i handledningen av familjehemmet. Vi har tidigare nämnt reflekterande team som en användbar metod att handleda familjehem. Även socialsekreteraren kan vara delaktig i detta. Ett exempel är att en familjehemssekreterare intervjuar familjehemmet om problemet medan ansvarig socialsekreterare tillsammans med ytterligare en eller fler familjehemssekreterare är reflekterande team.

Fördelen med att ansvarig socialsekreterare ingår i ett reflekterande team enligt ovan är att det ger han/henne en möjlighet till att ta del av familjehemmets problem samtidigt som naturligtvis familjehemmet får hjälp då de lyssnar till reflektionerna.

Våra tankar kring att ha med ansvarig socialsekreterare i ett reflekterande team gäller i första hand vid umgängesproblem. Eftersom beslutsrätten ligger hos ansvarig socialsekreterare är det viktigt att han/hon får ta del av familjehemmets beskrivning av problemet och deras tankar kring en lösning av problemet. När det gäller umgängesfrågan så kan man naturligtvis också arbeta med reflekterande team som består av flera familjehemssekreterare och där ansvarig socialsekreterare intervjuar biologiska föräldrar.

Man kan tycka att resultatet från våra intervjuer är rätt så självklara men faktum kvarstår att vi ofta hamnar i diskussioner som rör umgängesformerna för de familjehemsplacerade barnen och deras föräldrar. Alla är vi överens om att det är viktigt att barnen har någon form av umgänge med sina biologiska föräldrar. Vi anser dock att det viktigaste inte är hur ofta de träffas utan att det fungerar bra när de träffas.

Det finns säkert fler idéer när det gäller samarbetsformer. Det viktiga är att man försöker se möjligheterna och inte fastnar i det som inte fungerar!

REFERENSER

Andersen, Tom (2003): *Reflekterande processer*

Bergman, Erica, Högberg Caroline: *Vems är umgängesrätten? – barnets eller förälderns?*
C- uppsats

Erman, Margareta (2003) *Barnet och familjehemmet*, Svenska Kommunförbundet

Ett informationsmaterial om FN:s konvention om barnets rättigheter (1999): *Mänskliga rättigheter för barn*,

Killén , Kari (2000): *Barndomen varar i generationer*

Körner, Eva (2005): *Föräldraskapets (o)möjligheter*

Lindberg, Börje (2003): *Stöd och handledning i familjehemsvård*

Wrangsjö, Björn (2004): *Utforska tillsammans*

Internet

Anknytningsteori <http://sv.wikipedia.org/wiki/Anknytningsteori>

BILAGA 1

BARNKONVENTIONEN

Artikel 3: Principen om barnets bästa

- 3.1. Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig det vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet.
- 3.2. Konventionsstaterna åtar sig att tillförsäkra barnet sådant skydd och sådan omvårdnad som behövs för dess välfärd, med hänsyn tagen till de rättigheter och skyldigheter som tillkommer dess föräldrar, vårdnadshavare eller andra personer som har lagligt ansvar för barnet, och skall för detta ändamål vidta alla lämpliga lagstiftnings- och administrativa åtgärder.
- 3.3. Konventionsstaterna skall säkerställa att institutioner, tjänster och inrättningar som ansvarar för vård eller skydd av barn uppfyller av behöriga myndigheter fastställda normer, särskilt vad gäller säkerhet, hälsa, personalens antal och lämplighet samt behörig tillsyn.

Artikel 12: Barnets rätt att föra fram sina åsikter

- 12.1. Konventionsstaterna skall tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.